

פתח דבר

בשבח והודי' להשי"ת הננו מוציאים לאור קונטרס "הסכת ושמע ישראל", הכולל ליקוט אימרות, פירושים וביאורים מתורת חסידות חב"ד על פרשיות קריאת-שמע.

מצות קריאת-שמע היא המצוה הראשונה שמתחייב בה כל אחד מישראל עם הכנסו לגיל המצות. מטעם זה מצינו שהתחלת תורה שבעל-פה היא במשנת "מאימתי קורין את שמע בערבין", להיותה המצוה הראשונה בה מחוייב הבר-מצוה¹, כיון שתוכנה של מצוה זו הוא קבלת עול מלכות שמים, שכוללת כל המצוות².

פרשיות קריאת-שמע חייב כל אדם לקרותה פעמיים בכל יום, בערב ובבוקר. ובגמרא ופוסקים הדגישו ע"ד הכוונה הנדרשת בעת אמירת פרשיות שמע, ובפרט באמירת פסוקי "שמע" ו"ברוך שם"³. אמנם, יתכן אשר מרוב שגרת האמירה נאבדת הכוונה.

באופן כוונת התפלה – כותב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו⁴ – ש"כוונה הכללית היא דע לפני מי אתה עומד המתחלקת לשלש התבוננות: מי הוא העומד, לפני מי הוא עומד, והקישור שביניהם על-ידי התפלה, וכוונות פרטיות המתחלקות לפי חלקי התפלה, תוכן עניני חלקים אלו ופירוש המלות".

פסוקי התורה שבפרשיות קריאת-שמע הובאו ונתבארו במקומות אין ספור בתורת החסידות. מרכזיותה של קריאת-שמע בתורת חסידות חב"ד מוצאת ביטוי ב'כותרת' שכתב כ"ק אדמו"ר הזקן לספר יסודי בחסידות חב"ד "שער היחוד והאמונה", החלק השני של ספר התניא. מטרת הספר, כותב רבנו הזקן, היא "להבין מעט מזעיר מה שכתוב בזהר דשמע ישראל הוא יחודא עילאה וברוך שם הוא יחודא תתאה".

מובן ופשוט, אם כן, שאין כוונת הליקוט שלפנינו למצות את כל הנאמר בחסידות על פרשיות קריאת-שמע. מטרתו היא ללקט לפונדק אחד לקט נבחר

---

1. חידושי הרי"ם ריש ברכות. הגה"ה מר' ישעי' האחרון בהקדמת פירוש המשניות להרמב"ם. הון עושר ריש ברכות. וראה 'רשימות' חוברת יג. 2. יחידות לבר-מצוה, ז"ך כסלו ה'תשנ"א (התוודעויות ה'תשנ"א ח"ב ע' 50). 3. שו"ע אדמו"ר הזקן סס"א ס"א. 4. אגרות-קודש חט"ו ע' רלט.

של אימרות, פירושים וביאורים על פרשיות אלו כדי להטעים למוח – וממנו ללב – אפס קצהו של טעם תורת רבותינו נשיאנו, מורי ומאורי חסידות חב"ד לדורותיהם.

יחד עם זאת, כאן המקום להזכיר את אימרתו של כ"ק אדמו"ר הזקן⁵:

"בעלי מוחין גדולים וכן עובדי ה', בעלי לב רותח, מבינים ומרגישים את הפלאות מעלתו של האיש פשוט, באמרו 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', על מעלת המשכיל. ורחמנא ליבא בעי".

הפירושים והביאורים שלפנינו אינם העתקה מדוייקת מן המקור. חלקם עברו עריכה קלה ותרגום על אחריות העורך בלבד, וחלקם נלקחו מליקוטים אחרים, "לקוטי בתר לקוטי", שהופיעו בשנים האחרונות. ליתר פרטים והרחבת הביאור, כדאי לעיין במקור המצויין בסוף כל קטע.

בליקוט החומר והכנתו לדפוס נעזרתי בידי ה' הנעלה שאול שי' גאלדמאן, ותודתי נתונה לו על כך. תודתי גם לגיסי הרה"ת משה הכהן שי' אבלסקי, שעזרני במלאכת הוצאת הקונטרס. כן יעמדו על הברכה מבחירי התמימים, ה' יוסף יצחק שי' מרגלית וצוות מערכת הגליון המפואר "לקראת שבת" שהשקיעו עמל רב בעימוד הקונטרס והכנתו לדפוס כיד ה' הטובה עליהם.

הקונטרס שלפנינו נדפס ברשותם ובהסכמתם של הנהלת הוצאת ספרים קה"ת. ותודתנו על כך נתונה להרה"ת יוסף ברוך הכהן שי' פרידמאן.

הקונטרס נלקט, נערך ויוצא לאור לזכות בני בכורי ה' אייזיק גרשון שי' שנכנס בעז"ה לגיל המצות ביום רביעי לפרשת ויקהל-פקודי, כ"ד אדר. יתן ה' שנזכה יחד עם זוגתי מ' שיינא באשא תחי' לרוות ממנו – ומכל ב"ב שיחיו – רוב נחת חסידותי לאורך ימים ושנים טובות, ויגדל להיות חסיד, ירא שמים ולמדן כרצון-קדשו ולנחת-רוח כ"ק אדמו"ר ושיעלה מחיל אל חיל בלימודו, בנגלה ובחסידות, ובהנהגתו ביר"ש מתוך דרכי החסידות, שמחה, הרחבה ובריאות הנכונה עדי נזכה בקרוב לגאולה האמיתית והשלימה עם מלכנו נשיאנו בראשנו.

אפרים שמואל

בן א"מ הרה"ת אייזיק גרשון ע"ה

מינץ

ג הסבת ושמע ישראל

"ברוך שם" שאומרים לאחריו, מורה על "יחודא תתאה", יחוד תחתון. הביאור בזה: משמעותו של יחוד ה' היא ההכרה המוחלטת שהקב"ה הוא המציאות היחידה, וכל הנמצאים בטלים אליו. אמנם, בהכרה זו קיימת שני אופנים: "יחודא תתאה" ו"יחודא עילאה".

יחודא תתאה פירושו יחוד ה' שבא מצד התחתון – תפיסת הנבראים. באמצעות התבוננות האדם בגדולת הבורא הוא בא לידי הכרה כי בלעדי הקב"ה אין לו שום מציאות ולכן הוא בטל אליו יתברך לגמרי. אך כיון שיחוד וביטול זה נובע מהתבוננות האדם, אין הוא מאפשר את ביטולו המוחלט של האדם. שכן, הכרתו בנוי' על שכלו והבנתו של האדם ולא יתכן, אם כן, 'איבוד' מוחלט של מציאותו.

יחודא עילאה, לעומת זאת, מורה על דרגת יחוד ה' שבאה מצד העליון. כלומר, יחוד ה' כפי שהעליון (הקב"ה) רואה את התחתון, וממבטו אין התחתון (הנבראים) מציאות כלל, שהרי "הוא לבדו הוא ואין זולתו". הקב"ה רם ומתנשא מכל העולמות והנבראים, ולא זו בלבד, אלא שגם הכחות האלוקיים על ידם בורא הקב"ה את העולמות ומח' אותם אינם תופסים מקום כלל לגבי הקב"ה.

שְׁמַע. "שמע" הוא מלשון אסיפה וקיבוץ (כמו "וישמע שאול" – שמואל א טו, ד). בכך משמיענו הכתוב שמוטל על אדם לאסוף ולקבץ את כל כחותיו, חושי ודבריו הגשמיים לאלקות. וזאת, על-ידי ההתבוננות בכך ש"אין לך כל עשב ועשב למטה שאין

לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל" (בראשית רבה י, ו). היינו ביטול היש של כל העולמות לגבי האין, האלקות שמחי' ומהווה אותם. על-ידי ההתבוננות בכך, יתעורר האדם בתשוקה לאלקות, עד שירגיש שכל עניני העולם הזה בטלים לאלקות. בכך הוא מאסף את העולם, וכל אשר בו, לאלקות.

(ספר המאמרים תרנ"ה ע' קכה)

שְׁמַע. שמע – ר"ת "שאו מרום עיניכם". כתוב כאן מרום ולא שמים, כפי פירוש הראב"ע. מרום זה למעלה ולמעלה יותר, להגיע למעלה מן השכל. וזאת גופא להבין בשכל, כפי שמסיים בפסוק "וראו מי ברא אלה".

(בשם אדמו"ר הזקן – ספר השיחות ה'תש"א ע' כז)

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. מובא בזהר¹ שכתוב זה בא ללמדנו את מדרגת היחוד המכונה "יחודא עילאה", יחוד עליון. בעוד שהפסוק

1. חלק א יח, א, יב, א ועוד. וראה שער היחוד והאמונה פ"ז.

ד הסכת ושמע ישראל

טמונה ה"חלק אלוקה ממעל ממש", ובו מאיר יחודו האמיתי, "ה' אחד".

(מטעם זה מצינו במשך הדורות שכאשר בני ישראל מסרו נפשם על קידוש השם אמרו "שמע ישראל". שכן, מסירות נפשם של ישראל נובעת מהתחושה של האחדות האמיתית במדרגת "יחודא עילאה". בעקבות התחושה הזאת, אין הם יכולים להיות נפרדים מהקב"ה).

לאחרי אמירת "שמע ישראל", המורה על הדרגה הנעלית ביותר של אחדות ה', יחודא עילאה, ממשיך האדם ואומר "ברוך שם", המורה על מדרגה נמוכה יותר בהכרת אחדות ה'. יחוד זה הוא "שם כבוד מלכותו" הנותן מקום למציאות הנברא, אם כי הוא מבטל את רצונו בפני רצון הקב"ה.

(ע"פ סידור שער הקריאת שמע. קונטרס עץ החיים פרקים ז"י. ספר המאמרים תער"ב ח"ג ע' א'תסו ואילך²)

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. "שמע" – נוטריקון – "שם ע". האות ע' שבמלה שמע היא ע' רבתי, ללמדנו שעל האדם להתבונן בקריאת שמע, בתוכן הנרמז במלה "שמע": הע' רומזת על שבע המידות העליונות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. וזאת באופן שכל אחת מהמידות כלולה מכל עשר הספירות, כך שהדבר נרמז בע' – בגימטריא שבעים.

ההבדל שבין שני אופנים אלו בעבודת האדם: היחוד של "יחודא תתאה" מוביל את האדם לבטל את רצונותיו בפני רצונו של הקב"ה. כלומר, עם היות שהכרה זו עדיין נותנת מקום למציאותו של האדם, הוא מוכן לבטל את רצונו כדי לעשות רצון קונו. לא כן תחושת האדם בעקבות "יחודא עילאה"; הוא מרגיש שאין שום מציאות בלעדי הקב"ה והוא יתברך המציאות היחידה האמיתית.

למרות שיחוד ה' בדרגה כה נעלית הוא ממבטו של הקב"ה, בכל זאת, בגלל הנשמה שנמצאת בתוך כל אחד מישראל שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש", ניתנה האפשרות לכל אחד מישראל להרגיש גם תחושת היחוד עליון, "יחודא עילאה".

זוהי משמעות הכתוב "שמע ישראל": על האדם לקבוע בנפשו את האמת כפי שהוא ממבטו של הקב"ה, שהכל אין ואפס ממש אצלו יתברך ואין עוד מלבדו. וזהו פירושו של "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד":

שמע ישראל: על כל אחד מישראל להתבונן ("שמע" מלשון הבנה) ולבוא לידי הכרה כי "ה' אחד": שהקב"ה הוא המציאות היחידה האמיתית ואין שום מציאות בלעדו יתברך. כיצד ניתן לאדם הכח להגיע לדרגה כה גדולה ונפלאה ביחוד ה'? על כך נאמר בפסוק: "ה' אלקינו" – היכולת לכך הוא בגלל שה' הוא אלקינו, כלומר, בנשמותינו

2. ראה מאמרו המאלף של הרב דוד שי' אולידורט בירחון "באור החסידות" ש"ע"י היכל מנחם, גליון צט, עליו מיוסד הנ"ל ע"פ המקורות שנסמנו. וראה גם דרך מצותיך, שרש מצות התפלה פרק כב"כג.

הסבת ושמע ישראל ה

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל . . ה' אֶחָד. שמע הוא מלשון אסיפה כמ"ש (שמואל-א טו, ד) "וישמע שאול את העם", היינו אסיפת כל הכוחות והחושים לאלקות. הכח על כך נובע מבחינת ישראל. כוחה הנעלית של בחינת ישראל הוא בכך שישראל עלו במחשבה, והרי מחשבה היא לעצמו ולמעלה מן הזולת. לכן גם בעת ירידת הנשמה למטה בכחה לאסוף ולקבץ את כל הכוחות והחושים לאלקות. בכך מכירים ומרגישים ש"הוי" – אלקינו"; היינו בחינת הוי' שלמעלה מהשתלשלות ועולמות, הוי' הווה ויהי' כאחד, הוא אלקינו, כוחנו וחיותנו, בלי ממוצעים של שם אלקים.

האפשרויות לכך נעוצה בכך שנשמות ישראל הם למעלה ממלאכים. בעוד שרש המלאכים מחיצוניות הכלים, הרי נשמות ישראל עלו במחשבה, היינו שרשם מפנימיות הכלים. ההבדל בין חיצוניות ופנימיות הכלי הוא: חיצוניות הכלי אינו דבר אחד עם האור המתלבש בו. ואילו פנימיות הכלי – בהתאחדות גמורה עם האור המתלבש בו.

זוהי משמעות סיום הפסוק "ה' אחד": בכל מקום הימצאו אינו רוצה אלא את "ה' אחד" בלבד. שאיפתו זו באה לידי ביטוי באסיפת ("שמע") כל כחותיו וחושיו לאלקות. תחושה זו מביאה את האדם לידי "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך". ולא עוד, אלא שגם בעת עסקו בעניני העולם (המדובר בפרשה שני' של ק"ש) הוא

האות ע' היא "ע' רבתי" – גדולה, שכן היא מציינת את מצב המידות כפי שהן נכללות במקורן, לפני צמצומן לצורך המשכת אור מצומצם לעולמות. אולם הקב"ה, מאיר מהן הארה מצומצמת לעולמות, והארה זו מכונה "שם" בלבד. כלומר, כמו השם שהוא כינוי בלבד ולא עצם הדבר, כך הארה זו, היא "הארה" בלבד מהמידות העליונות, מה שצמצם הקב"ה כדי להאיר לעולמות. ההארה לעולמות, אם כן, היא רק בבחינת "שם" מדרגת "ע' רבתי".

(תורה אור, בראשית א, א)

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. קאי על הנפש האלוקית, ורמ"ח תיבות שבקריאת-שמע הם כנגד רמ"ח אברי האדם. כך שכל כוחותיו של האדם, גם נפשו הבהמית, יתבטלו ויתכללו באין סוף. וזאת, על-ידי התבוננות הנפש המשכלת בגדולת אין סוף ב"ה. בעקבות התבוננות זו תשוב הנפש לאלקים ולא יהי' לאדם תענוג ורצון זולת לה' לבדו.

(לקו"ת שיר השירים לד, ב)

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. הגוף החומרי אומר לנפשו הרוחנית שהוא "ישראל":

שמע – תבין ותשכיל (שמע לשון קבלה והבנה), אשר ה' אלקינו – בשותפות. שגם בי תשרה אלוקותו ואחדותו יתברך, כדי שתהא על ידינו דירתו בתחתונים.

(מאמרי אדמו"ר הזקן, נביאים, ע' קלב)

כלומר, עצם מציאותם של בני ישראל בעולם (עוד לפני עבודתם בפועל) היא כבר "עדות" על הקב"ה. אם כן הדברים לפני העבודה, על-אחת-כמה- וכמה שכן הוא לאחרי עבודתם בעולם. שכן, על ידי עבודתו של האדם בתורה ומצותי נראית ה"עדות" באופן גלוי לעיני כל עמי הארץ ש"אני הוי' לא שנית". "עדות" זו באה לידי ביטוי כאשר מתגלה אצל בני-ישראל שעניני יהדות אצלם הם בכל עת ובכל מצב באופן של "לא שנית". כמאמר רבינו הזקן⁴ שכל אחד מישראל אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד ח"ו מאלקות. כפסק הרמב"ם⁵ שרצונו האמיתי של כאו"א מישראל (מבלי הבט על מעמדו ומצבו בגלוי) הוא – "להיות מישראל . . לעשות כל המצוות כו".

מוטל, אם כן, על כל אחד מישראל להוסיף בכל הענינים שעל ידם מתגלית העדות על הקב"ה, גם עבודת האדם ב"כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו". בכך מתבטא עיקר החידוש של פעולת האדם עלי אדמות.

(תורת מנחם ה'תשמ"ח ח"ד ע' 139)

ה' אֱלֹהֵינוּ. נשאלת השאלה: מדוע מזכיר כאן ג' שמות: הוי', אלקינו, [ושוב פעם] הוי'? לכאורה הול"ל "שמע ישראל ה' אחד".

הביאור בזה: קיים הבדל בין כל

עדיין ממשיך להרגיש את תחושת ההתאחדות עם אלקות – ה' אחד".

(ד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם תשי"ב תורת מנחם ח"ו ע' 9)

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל . . אֶחָד. שמע ישראל הוי' אלוֹקינו הוי' אחד – האתוון רברבין הן עַד דַּע, והפירוש הוא שצריך להיות ה"דע", לדעת את ה"עד" שבנשמה, שאז יש לו השגה בעצמות הנשמה.

(כ"ק אדמו"ר הזקן בשם המגיד ממעזריטש בשם מורנו הבעש"ט – ספר המאמרים תשי"א עמ' 69)

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל . . אֶחָד. האותיות של שמע ישראל נקראות אתוון זעירין רק לגבי האותיות עַד שהן אתוון רברבין. אך לאמיתו של דבר, כל האותיות של שמע ישראל הן אתוון רברבין, וביחוד האותיות אשוח – הנשארות מהמלים שמע ואחד כשמורידים את האתוון רברבין עַד, ודוקא בסדר זה א ש ח 3.

(ספר המאמרים תשי"א עמ' 89)

שְׁמַע . . אֶחָד. יש בו שתי אותיות רבתי: עי"ן של "שמע", ודל"ת של "אחד". מובא בספרים שע"י צירופם יחד נעשה תיבת "עד", מלשון עדות, כלשון הכתוב "אתם עדי", שבני ישראל הם בבחינת "עדות", כביכול, על מציאותו של הקב"ה.

3. ראה זח"ג רלו, ב. סידור שער הק"ש בסופו. אמרי בינה שער הק"ש פע"ו ואילך. ספר המצות הצ"צ מצוה קצ"קצה - הערת כ"ק אדמו"ר. 4. היום יום כ"א סיון. כ"ה תמוז. 5. הלכות גירושין פ"ב ה"כ.

ז הסבת ושמע ישראל

כן אנו מברכין בברכת ק"ש בערבית אוהב עמו ישראל ובשחרית הבוחר בעמו ישראל באהבה.

(כתר שם טוב סי' שכ)

ה' אָחָד. כוונת "ה' אחד" היא שלמרות שהעולם וכל אשר בו נראים כמציאות בפני עצמם, הנפרדת מאלקות, על כך אומרים: "ה' אחד" – אין שום מציאות נפרדת מאלקות. ויתירה מזו: יתכן לומר שישנם שני דברים נפרדים – מציאות העולם והנבראים, אשר בתוך מציאות זו נמצא כח וחיות משם הוי'. כמו גוף ונפש, למשל, שהם שני דברים נפרדים אלא שחיות הנפש מתלבש בכל אברי הגוף ומהפך אותם ל"גוף חי", אבל סו"ס הם שני דברים⁷. על כך בא הכתוב ומשמיענו "ה' אחד"; הכל מיוחד בתכלית עם הוי' ושאין כאן שום מציאות נפרדת מאלקות.

(לקוטי תורה דרושים לר"ה סב, ד ובכ"מ)

ה' אָחָד. לכאורה ה' מתאים יותר לומר "ה' יחיד", כי מילת "אחד" אינה מורה לכאורה על אמיתת יחודו של הקב"ה, שהרי יש "אחד המנוי" שיש שני לו (ולכן נאמר "יש אחד ואין שני", כי מילת "אחד" לבדה עדיין אינה שוללת "שני"), משא"כ מלת "יחיד" שוללת מעיקרו ענין של שני?

והביאור בזה, שהיא הנותנת:

תכלית ואמיתית אחדותו של הקב"ה

הנבראים ונשמות ישראל. בעוד שכל נבראי העולם חיים וקיימים מהשפע האלוקי המצומצם משם אלקים (מידת הדין והצמצום), הרי נשמות ישראל הם חלק משם הוי' ב"ה, כמ"ש (האזינו לב, ט) "כי חלק הוי' עמו"⁶. מצינו בזהר בפירושו של שם הוי' שהוא "הי' הוה ויהי" [כאחד]. כלומר, שם הוי' מורה על גילוי אור אלוקי בבחינת סובב כל עלמין שלמעלה מגדרי החכמה והזמן, עד שעבר הוה ועתיד נמצאים כאחד (וכנרמז בכך ש"הי' הוה ויהי" כלולים בתיבה אחת – "הוי'").

זהו, אם כן, פירושו של "הוי' – אלקינו": נשמות ישראל מיוחדים בכך ש"הוי'" הוא "אלקינו": כוחנו וחיותנו (המלוכשים בתוך נשמות ישראל על ידי שם אלקים) נובע משפע ואור ה' משם הוי'. מטעם זה הזכיר בפסוק זה גם שם "אלקינו" ולא הסתפק בשם הוי' בלבד.

זאת אומרת, על האדם "לומר" לנשמתו: "שמע" והתבונן בכך, ש"אתה ישראל"; כלומר, אמיתת מציאותך היא בחינת "ישראל" שבך; לפי ש"הוי' – אלקינו", כחנו וחיותנו של כל אחד מישראל (אינו חיות אלקי משם אלקים בלבד, אלא) הם שם הוי', שלמעלה מגדר חכמה ושכל.

(לקוטי דרושים לר"ה סב, ד. שלח מ, ג. בלק עא, ב"ג. פינחס פ, א)

ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אָחָד. פי' כשהי' יחיד בעולמו ה' מיוחד אלקותו עלינו. ועל

6. תניא אגרת התשובה פרק ד'. 7. ראה תניא שער היחוד והאמונה פרק ו'.

ח הסכת ושמע ישראל

'ה' אחד', וזאת על ידי 'תורה אחת'.

זו גם המשמעות הפנימית במאמר חז"ל (קידושין לה, א) "הוקשה כל התורה כולה לתפילין". טעם הדבר הוא, שפרשיות התפילין אמנם כתובות על קלף גשמי, אולם כאשר כותבים "ה' אחד" על הקלף הגשמי, הוא נעשה כלי ל"אחד" ואז שורה בו קרושה עליונה, מאור אין סוף ברוך הוא הסוכב על עלמין. אף בכל המצות כך – מקיימים אותן על ידי עשיה גשמית, ואף על פי כן שורה ומלוכב בהן אור א"ס ב"ה. (לקוטי תורה ואתחנן ח, ד)

ה' אֶחָד. מובא בזהר שבעת אמירת "ה' אחד" יש לחוש מסירות נפש – "למסור נפשו באחד"

אמנם, אין הכוונה שיצייר בדמינו דוגמא של מסירות נפש בפועל, שהרי זוהי כוונת "בכל נפשך" – "אפילו הוא נוטל את נפשך" (ברכות נד, א). אלא הכוונה היא שיש להתבונן ולהגיע לביטול הנפש ממציאותה, שתהיה חושקת וחפצה להתכלל באור אין סוף – "לאשתאבא בגופא דמלכא".

(אור התורה ויקרא ע' תריב)

ה' אֶחָד. פירושו של "אחד" אינו על אור א"ס כמו שהוא בעצמותו ומהותו. שהרי הוא פשוט בתכלית הפשיטות.

אינה ניכרת בשלילת כל מציאות זולתו מעיקרו (בחינת יחיד); כי אם דוקא כאשר ישנה מציאות של עולם, ובכל זאת נרגש בעולם שאינו מציאות לעצמו. ובכך מתבטאת אמיתת אחדותו של הקב"ה. כך מובן הדיוק "אחד" – למרות שישנו מציאות של עולם, הרי הוא מיוחד עמו יתברך בתכלית היחוד.

הדבר מרומז בג' האותיות שבמלת "אחד": ד' – ד' רוחות העולם, ח' – ז' רקיעים וארץ (מעלה ומטה), א' – הקב"ה אלופו של עולם". הפירוש במלת אחד הוא שצריכים להמשיך ולגלות אלקותו יתברך (הנרמז באותיות ח' וד') שגם בעולם – לשון העלם והסתור – כפי שהוא במציאותו ובגדריו הוא יורגש שכל מציאותו הוא "אלופו של עולם" (וכמרומז גם בזה שהא' שבמלת "אחד" הרומזת על אלופו של עולם – היא הראשונה וכוללים בה ובטלים אלי' הח' והד' הרומזות על מציאות העולם)⁸.

(לקו"ש ח"א ע' 11)

ה' אֶחָד. תפקידו העיקרי של עם ישראל הוא להחדיר בעולם את ההכרה שה' אחד.

שלושה 'אחד' יש: ה' אחד, תורה אחת וגוי אחד (עם ישראל). תפקידו של ה'גוי אחד' הוא להמשיך בעולם את

8. וראה תורה אור וראא נה, ב ואילך. לקוטי תורה תוריע כג, ג. בלק ע, א. אמרי בינה שער הק"ש פ"ח. דרך מצותין, שרש מצות התפלה פ"ח (קכד, א-ב). ספר המאמרים תנ"ד ע' נו. ספר המאמרים מלוקט ח"ד ע' סט ואילך.

ט הסכת ושמע ישראל

שניהם יחדיו עובדים את ה' בתכלית השלימות – "ואהבת את ה' אלקיך", עבודה מאהבה שהיא "מעלה גדולה מאד.. מעלת אברהם אבינו שקראו הקב"ה אוהבו" (כפי שמבאר הרמב"ם בפרק עשירי מהלכות תשובה).

אחר-כך נמשך ענין האחדות והשלום ב"ושננתם לבניך", ולאחרי זה בכל נכסי האדם – "על מזוזות ביתך ובשעריך", עד לכל העולם כולו, "אמליכתי" למעלה ולמטה ולארכע רוחות השמים" (ברכות יג, ב).

(תורת מנחם תשמ"ו ח"ב ע' 53)

אָחַד. מציינו בגמרא (מנחות צט, ב): "אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית קיים מצות לא ימוש ספר התורה הזה מפוך".

כך פירשו חסידים פרק אחד שחרית, ופרק אחד ערבית: פרק אחד – כאשר מפרקים את ה"אחד" ו"מחלקים" אותו לכל היום, היינו שחיים אתו במשך כל היום כולו, אז: שחרית – נהיה אור (ליכטיג). פרק אחד – כאשר "מפרקים" את ה"אחד" וחיים אתו, אז: ערבית – נהיה נעים (זיס) [ערבית, לשון עריבות ומתיקות].

(תורת מנחם ח"ג ע' 202)

אָחַד. אמרו חז"ל (ברכות יג, ב): "כל המאריך באחד, מאריך לו ימיו ושנותיו". ויש לפרשו: כל המאריך באחד – כאשר האדם מרבה ומאריך להתבונן באחדות הבורא; כל המאריך

נשאלת, אם כן, השאלה: מה בא הכתוב להשמיענו שהוא "אחד"? כיצד אפשר לומר ההפך ח"ו, עד שיצטרך לומר שהוא אחד?

אלא פירושו של אחד הוא: מכיון שאור א"ס ב"ה מתלבש בז"א, והז"א יש בו התחלקות (חסד שבגבורה וגבורה שבחסד כו') ה"י אפשר לטעות ולומר שיש כאן בחינת פירוד על-ידי מציאות נפרדת. בא הכתוב ומשמיענו ש"ה" אחד; למרות התלבשותו בז"א, בכל זאת הוא נשאר "אחד" ממש. וזאת בגלל המשכת אור א"ס שמתלבש בו שבכך מתייחדים הספירות. וזהו א' חד – על-ידי המשכת אלופו של עולם נשאר חד ממש.

(דרך מצותיך שרש מצות התפילה ספ"ג)

ח' אָחַד. התוכן של פסוק הראשון הוא – אחדות ה' ("ה" אחד). כלומר, למרות ההתחלקות של מעלה ומטה (ז' וקיעים וארץ – ח') וד' רוחות השמים, בכל זאת, כולם בטלים ומאוחדים עם האל"ף – אלופו של עולם, באופן של שלום.

ענין האחדות והשלום של קריאת שמע בא לידי ביטוי בעת אמירת קריאת שמע; הן בקשר לגוף האדם – "לא ירמוז לחבירו בעיניו ולא יקרוע בשפתיו ולא יראה באצבעותיו", היינו, אחדות ושלום בין כל אברי הגוף. והן בנוגע לנשמתו – "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך", "בשני יצריך", המורה על אחדות ושלום בין היצר טוב ליצר הרע.

זה באים פרטי עבודת האדם לקונו: "ואהבת את ה' אלקיך" – אהבת ה'; "ודברת בס" – לימוד התורה; "וקשרתם לאות על ידך גו'" – מצות תפילין, הוקשה כל התורה כולה (מצוות התורה) לתפילין, עד שכל עניני העבודה חודרים גם ב"ביתך ובשעריך".

(תורת מנחם, תשמ"ה ח"ד ע' 2042)

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד.
אמרו רז"ל למה קדמה שמע לוהי' אם שמע (ברכות רפ"ה) כדי שיקבל עליו האדם עול מלכות שמים תחלה ואח"כ עול מצוות, כי קבעמ"ש מהוה הקדמה שבלעדה אי אפשר לקיים כל התו"מ, כי אז לא יבוש מפני המלעיגים.

שלכן התחיל בטור תנאי זה (שלא יבוש מפני המלעיגים), כי זהו תנאי קודם המאפשר קיום תומ"צ כדבעי. והדרך הקרוב לבוא לזה הוא "שויתי ד' לנגדי תמיד" – כמ"ש ברמ"א בהתחלת השו"ע – שזהו אמיתית ענין יחודו (הענין דק"ש), שאין ענין זולתו כלל, "אין עוד" –

ואז גם לא יעכבו כל מניעה מפני שנוי הזמן והמקום, ואף ידמה לו שדבר קשה הוא – כיון שקבל עליו עול מלך מלכי המלכים,

וכמ"ש בספר של בינונים ספכ"ה שלכן ציוה משה רבינו ע"ה לקרות ק"ש ב"פ בכל יום לקבל עליו מלכות שמים במסירת נפש (אף שלכאורה אין צורך בזה שהרי הבטיח להם "פחדכם ומוראכם יתן ה' וגו'") – משום שקיום

באחד – הוא מאריך ומרחיב את ה"אחד". בכל דבר הוא רואה אחדות הבורא הפרטית. כל המאריך באחד – הוא מתמסר לעבודה של פרסום וגילוי ה"אחד" בעולם.

מאריכין לו ימיו ושנותיו – נותנים לו אריכות ימים ושנים וטובות ומאירות באור תורה ועבודה, להצליחו בעבודתו, כדי להשלים את הכוונה של עשיית דירה לו יתברך בתחתונים.

(סה"מ קונטרסים א' ע' 206)

אֶחָד. כך פירש אדמו"ר הזקן "שמור וזכור בדיבור אחד" (מכילתא יתרו כ, ח): בכל דיבור ודיבור צריכים לזכור ולשמור את ה"אחד".

(ספר השיחות תרצ"ו עמ' 127)

אֶחָד. חסידים הראשונים אמרו, בדרך צחות:

לפעמים, עלולה תורתו וחשיבותו של אדם להעבירו על דעתו ולהביאו לידי גאווה, וזאת כאשר הוא שוכח את ה"אחד". "תורה וגדולה במקום אחד".

(אוצר פתגמי חב"ד ח"א ע' 275)

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל... וּבְשַׁעֲרֶיךָ. בקריאת שמע מודגש כללות ענין עבודת האדם לקונו. שכן, היא המצוה הראשונה שמקיים בהגיעו לגיל מצוות. לכל לראש – "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", כלומר, לכאור"א מישראל ישנו ציווי ונתינת כח לשמוע ולדעת אשר ה' אלקינו (הוא) הוי' אחד". לאחר

הסבת ושמע ישראל יא

ולכן צריך לקרות ק"ש ביום (כשטוב לו בגשמיות) – שע"ז יונה ויוקבע אצלו שה' אחד ואין עוד, ובמילא נשללת האפשרות לנצל העושר באופן בלתי רצוי, ואדרבה כו', כפי שמסיים בק"ש "בכל מאדך", שפירושו "בכל ממוןך" (ברכות פ"ט מ"א).

ולאידך, צריך לקרות ק"ש גם בלילה – כשרע לו בגשמיות, שמזונותיו דחוקים, או גם דקדוקי עניות, רחמנא ליצלן (ראה עירובין מא, ב). וכנראה בזמנים אלו, שצרות רבות סבבנו כו', עד שמקצר רוח ומעבודה קשה לא שמעו אל משה רבינו ע"ה. וכיון שבמצב כזה קשה לו לעמוד בנסינות, ולא עוד אל שכל דבר נדמה בעיניו כהר, לכן צריך לקרות ק"ש – לעמוד בנסיון ולקבל עול מלכות שמים במס"נ, ולזכור שאין עוד, ו"ומפי עליון לא תצא הרעות". וכפי שמסיים בק"ש "בכל מאדך" – כפי' הב' (ברכות שם) – "בכל מדה שהוא מורד לך", בין מדה טובה בין מדת פורענות (פרש"י).

וככל הנ"ל (שהחיוב דק"ש ביום ובלילה מורה על הצורך בקבעמ"ש הן כשטוב לו והן כשרע לו) נמצא גם בחיי הנפש:

יום – בכללות העבודה – מורה על מצב שגם בלי עבודה רבה בא לקיום תומ"צ, ומובן בעיניו שכל ענין תומ"צ זהו תפקידו, ואי אפשר לו בלאה"כ. ובלמוד התורה – מורה "יום" על לימוד באופן שמביין בקל הענין שלומד לאמיתתו ואין שכלו מבלבל.

התומ"צ תלוי בזה שיזכור תמיד ענין הקבלת עול במס"נ כו',

ולכן, גם בפועל, הנה מצוה הראשונה בזמן שנתחייב בה האדם בהכרח בהכנסו לשנת הי"ד היא ג"כ מצות ק"ש – וזהו ג"כ טעם למה שהתחיל הש"ס במצוה זו, כמ"ש בתוס' אנשי שם - כי היא הכנה לכל המצות.

ובפרטיות יותר – ישנו החיוב דק"ש ביום ובלילה:

ונקודת הדברים – דהנה משך כל חיי האדם נחלק לב' זמנים שהם בדמיון יום ולילה: כשטוב לו – יום, או כשרע לו – לילה. וזהו בין בחיי הגוף בין בחיי הנשמה.

ובב' הזמנים שהם בדמיון יום ולילה, נצרך ונזקק להקדמת קבלת עול מלכות שמים (כדלקמן), דהיינו ק"ש, וזהו שמצותה ביום ובלילה.

וביאור תוכן הענין דק"ש (קבלת עול מלכות שמים) ביום ובלילה (כשטוב לו או רע לו) – בחיי הגוף:

יום – כשטוב לו בגשמיות, ואין חסר דבר.

ובמצב כזה – יכול להיות ח"ו "שמנת עבית כשית" (האינו לב, טו), וכמ"ש בהושע (ב' י') "והיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה הדגן גו' וזהב עשו לבעל", ותחת אשר צריך להיות חוזק באהבה ויראה לד' על אשר הגדיל טובה עמו, נה "יעוז בהותו" ויאמר "כחי ועוצם ידי עשה", ו"בוטחים על חילם וברוב עשרם יתהללו וגו'".

עד כמה נוגע הענין דקבלת עול מלכות שמים גם כשנמצאים במעמד ומצב נעלה, "יום".

(רשימות כ"ק
אדמו"ר חוברת יג אות
ב ואילך)

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד

מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. בקריאת שמע, מיד לאחרי אמירת "ה' אחד", ממשיכים ואומרים "ואהבת את ה' אלקיך".

נשאלת השאלה: כיצד שייך בחינת "ואהבת" לאחרי המסירת נפש של "אחד"? והרי לגבי אהבה נאמר "לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך", בבחינת "יש מי שאוהב". כלומר, העובדה שקיימת באדם אהבת ה', עם היותה תחושה רצויה וטובה עד מאד היא מוכיחה אבל את מציאותו של האדם. הוא אמנם מציאות בפני עצמו שאוהב דבר זולתו. בעוד ש"ה' אחד" דורשת מן האדם ההכרה המוחלטת שאין שום מציאות בלעדו יתברך ("יחודא עילאה") עד שמוכן להשליך את חייו מנגד, בחינת ביטול במציאות לגמרי.

אלא, בין "אחד" ל"ואהבת" מפסיקים באמירת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שענינו "יחודא תתאה" (בניגוד ל"אחד", שהוא "יחודא עילאה"). "יחודא תתאה" פירושו יחוד השם מצד התחתון, בהתאם לתפיסת הנבראים למטה. הוא אמנם

וא"כ, בהיותו במצב ד"יום", יכול לומר בנפשו, שכבר שלם הוא בכל עניניו, ואז יכול לבוא לגסות הרוח.

ובלמוד התורה - יכול לבוא לאהבת הנצחון, להעמיד על דעתו, אף נגד האמת.

והעצה היעוצה - כשזכור יזכור כשנגש לעבודתו שהוא עבדו של מלך מלכי המלכים, שגם "במלאכיו ישים תהלה" הרי יבין גם במושכל ראשון שלא יצא ידי חובתו כלל, והוא עדיין בתחלת העבודה והעלי, ובמילא לא יבוא לגסות הרוח. ובלימוד התורה - אם תהי' יראת חטאו קודמת לחכמתו, לא יבוא לאהבת הנצחון כו', ותהי' חכמתו מתקיימת.

ויתירה מזה - כמו שמצינו גבי שאול שגדלה מעלתו ביותר שהי' כבן שנה שלא חטא מימיו, ולא הי' בו דופי (יומא כב:). ולא עוד אלא שזכה למלכות מפני שהי' עניו (תוספתא ברכות פ"ד), היפך הענין דגסות הרוח, ובכל זאת אמר לו שמואל שהעיקר הוא לשמוע (קב"ע), אף שאין מקום לזה בשכל, אפילו בשכל של צדיק גמור (כמו שאול), וכמ"ש "שמוע מזבת טוב להקשיב מחלב אלים", היינו, שקב"ע, ("שמוע", "להקשיב") הוא טוב יותר מעבודה שע"פ שכל ("זבח", "חלב אלים"), ולא עוד אלא שלולי הקדמת הקב"ע אין קיום לעבודה שע"פ שכל (שלא יכול להיות "חכמתו מתקיימת" גם אם הוא עניו כו') - שבזה מודגש

הסכת ושמע ישראל יג

וקובעים שאין שום מציאות אמיתית מלבד הקב"ה ואין בריאת העולמות פועלת שינוי באחדותו של הקב"ה, שהרי הוא יתברך מרומם מכל הבריאה – נשאלת השאלה: כיצד, אם-כן, נברא העולם? לכך אומרים מיד "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

הביאור בזה:

כשם שלמטה בעולם הזה "אין מלך בלא עם", כך כביכול למעלה: מציאות העולם והנבראים נתהוו רק על-ידי מידת המלכות, ככתוב "מלכותך מלכות כל עולמים". כלומר, העולמות וכל הנבראים חיים וקיימים ממידת המלכות בלבד, והיא השכינה השוכנת ומתלבשת בעולמות להוותם ולהחיותם מאין ליש.

זהו שאומרים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" לאחרי "שמע גו' ה' אחד": כלומר, העולם ("לעולם") לא נתהווה אלא על-ידי מידת המלכות ("שם כבוד מלכותו"). בעוד שהקב"ה בכבודו ובעצמו – מרומם ומנושא ממידת מלכותו, כך שהעולמות והנבראים אינם תופסים מקום כלל אצלו יתברך.

(לקוטי תורה פר' אחרי כו, א. לקו"ת – תורת שמואל תרכ"ז ד"ה וידבר אלקים פ"ד)

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. מצינו בגמרא (פסחים נה, ב) "אנשי יריחו... היו כורכין את שמע", שלא היו אומרים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". אולם, אין הלכה

מתבונן ברוממות הא-ל ובא לידי הכרה שמציאותו וקיומו אינם אלא על-ידי כחותיו של הקב"ה והוא מבטל את רצונותיו בפני רצון הקב"ה. אבל מכיון שהכרה זו נובעת מן האדם עצמו, בהתאם לשכלו והבנתו, אי אפשר שיבוא לידי ביטול מוחלט לאלקות.

ממדרגה זו של "יחודא תתאה", בה מורגשת מציאותו של האדם, נדרשת ממנו "ואהבת".

(ע"פ לקוטי תורה שיר השירים א, א)

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ. מורה על המשכת הענין של יראת ה' מעולם האצילות (שהפסוק "שמע ישראל" כפי שהוא בתורה הוא בעולם האצילות) כדי להתלבש בג' עולמות ב"ע, שנרמזים בג' הלשונות "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שיהי' "דירה לו יתברך בתחתונים".

הדבר נעשה יסוד לכללות עבודת האדם במשך כל היום, הן בעניני התורה ומצוותי' – תוכן פרשה ראשונה של ק"ש, והן בעניני העולם – תוכן פרשה שני' של ק"ש, בה נאמר "ואספת דגנך ותירושך ויצהרך", המרמז לעבודה בל"ט מלאכות שבכך נכללת כללות עבודת האדם בבירור וזיכוך העולם.

(דרך מצותיך, שרש מצות התפלה ספ"ג. תורת מנחם השמ"ח ח"ד ע' 90)

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. לאחרי שאומרים "ה' אחד"

יד הסכת ושמע ישראל

וזאת על-ידי אמירת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" וקבלת עול מלכות שמים כהכנה והקדמה לאהבת ה'. ולא עוד, אלא שעל-ידי קבלת עול מלכות שמים מתוך התבטלות מוחלטת אפשר להגיע בזמן הזה גם ל"ואהבת". בכל מאדך, עוד יותר מאשר האהבה שניתן להגיע אליה באמצעות ההכנה המעמיקה.

(מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' רנ. אור התורה פ' ואתחנן עמ' רה ואילך. ספר המאמרים תרל"ב ח"ב ע' תק)

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. בזמן הזה אומרים "ברוך שם" בלחש. שכן, כל עוד לא באה הגאולה ולא נתקיים היעוד "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" (זכרי' יג, ב), לא ניתן הדבר להאמר בגילוי לעין כל. אמנם, כאשר יקויים היעוד "לילה כיום יאיר (תהלים קלט, יב) בגאולה האמיתית והשלימה כבר לא יאמרוהו בלחש אלא בקול רם ובגילוי לעין כל. מעין זה אומרים "ברוך שם" בקול רם ביום הכיפורים, שכן, באותו היום ישנו מעין "לילה כיום יאיר" (שמטעם זה נוהגים בכמה מקומות שלא לישן בליל יוהכ"פ¹¹).

כן תהי' לנו במהרה בימינו בביאת משיחנו, שיאמרו בקול רם "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", כיון ש"ידע

כמותם, ויש צורך להפסיק בין "שמע ישראל" ל"ואהבת" באמירת "ברוך שם". וזאת, משום שאנשי יריחו חיו בתקופת הבית הראשון. אך מאז שבעוונותינו נחרב הבית, אי-אפשר לבוא ל"ואהבת" בלי הקדמת "ברוך שם".

ביאור הדברים:

בתקופת הבית הראשון היתה השראת השכינה בדרגה נעלית עד מאוד⁹, ואז גם מצבם הרוחני של ישראל היה נעלה בהתאם לכך. כאשר היו מתבוננים כיצד העולם בטל כלפי הקב"ה, היו גם הם עצמם מתבטלים בכיטול מוחלט ובאים לידי "ואהבת", שענינו – התבטלות וקבלת-עול בלי הבנה והשגה. ואילו היום, אחרי "זמן חורבן בית ראשון, אשר נפלה עטרת ראשנו, שכנת עוז ית' ממדריגתה העליונה בבחי' גלות"¹⁰ – אין אנו מסוגלים להתבונן בהתעמקות מספקת, אשר תביא את הביטול הרצוי וממילא איננה מביאה לידי "ואהבת". לכן כעת מוכרחים להוסיף ולהקדים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", כעבד שמקבל על עצמו את עול אדונו המלך בלי להבין את גדולת המלך, אלא אך ורק מפני שכך נצטווה. והיא ההכנה שדרכה יכול יהודי לבוא לידי "ואהבת", גם בימינו אלה, כאשר נתמעטו המוחות והלבבות.

9. ראה תניא פנ"ג. 10. לשון המאמר ב"אור התורה". 11. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס תריט.

הסכת ושמע ישראל טו

אחד ושמו אחד" באופן גלוי.
(תורת מנחם ה'תשט"ו ח"ג ע' 154)

כל פעול כי אתה פעלתו" ו"אהפוך אל עמים גוי' לעבדו שכם אחד", ויהי' "ה'

שלך, ששמו יקרא עליך. כשם ששמו של הקב"ה נקרא על האבות ("אלקי אברהם"), בגלל ביטולם המוחלט לה', כך צריך כל אחד לרצות שהקב"ה יהיה אלוקיו.

(אור התורה
דברים עמ' שצב)

וְאֶהְבֶּתְּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ

וְאֶהְבֶּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. אהבה נקרא כסף, "כי נכסוף נכספתי".

כשם שהכסף נמצא במעבה האדמה, וכאשר מוציאים אותה, צריכים לנקותה מן הפסולת, כמו כן, האהבה היא ב"מעבה האדמה". פירוש: לנפש הבהמית יש עניין וחוש האהבה בטבעה, וניתן ללמוד מן אהבתה לעניינים גשמיים, איך לאהוב את השם יתברך בתורה ומצוות.

זהו שנאמר "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך": אהבה אלוקית צריכה להיות מורגשת בלב ובשר הגשמי, לפחות כמו שמרגישים אהבה בשרית.

(ספר המאמרים קונטרסים א עמ' 534)

וְאֶהְבֶּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. אהבת ה' ויראת ה' הן, מטבען, שני רגשות שונים ואף מנוגדים. שכן, אהבה

וְאֶהְבֶּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. כיצד ייתכן ציווי על אהבה, שהיא מידה שבלב? פירש זאת הבעל-שם טוב: הציווי אינו על המידה אלא על ההתבוננות המולידה את

המידה. כלומר, על האדם להתבונן בדברים אשר יעוררוהו לאהבת ה'.

(שני המאורות ח"ב פ"ב)

וְאֶהְבֶּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. המגיד ממעזריטש מבאר: "ואהבת" איננו ציווי, אלא הבטחה. כלומר, סופך לבוא לאהבה. כאשר אדם מתבונן ש"ה' אלקינו", היינו, שהווי, שלמעלה מהטבע, הוא כוחנו וחיותנו (אלקים לשון כוח, כמו "ואת אילי הארץ לקח"), מובטח לו שיבוא לאהבת ה'.

(מגיד דבריו ליעקב (הוספות) סימן יב)

וְאֶהְבֶּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. כ"ק אדמו"ר הצמח צדק פירש: "ואהבת" – מלשון רצון, כמו "ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם".

"ואהבת את ה' אלקיך" – עליך לרצות שה' יהיה אלקיך, דהיינו, אלוקה